

BALLOADEN, MYTHEN,
OVERLEVERNS,
GEDICHTEN EN
LAIDEN
VAN
'T KUSTVOLK

deur

D. S. Hovinga

UITGEVERIJEN 'STABO/SASLAND' TE GRONINGEN

AIGEN MOTTO

Goden of God:

Boden van 't gehaaim

Van 's levens nood en vreugdelot

Van bestoan en vergoan:

Doezend noamen of Ain

Veur 't zulfde mysterie

Ons menselk verstaand wied vebie...

As goden mekoar verdroagen en verstoan

Zel 't mit de mensen net zo goan

INHOLD blz.

BALLOADEEN

1. Balloade van 't Witte Aailaand	11
2. Balloade van de vrumde vracht	40
3. Balloade van de kolke	46

MYTHEN

Thors grammierterghaid	57
Mimirs welle van wieshaid	67
Aaiwege scheppen	77
De wereldesk	90
Mythen van Alfadur	99
Van goden en reuzen	111
Widar de zwieggod	122
Uller de wintergod	127
Ragnarök	132

OVERLEVERNS

Waarkgaisten	139
Stad van Torum	143

BALLOADEN

BALLOADE VAN 't WITTE AAILAAND IN VII DAILEN

(MYTHE VAN DE OVERTOCHT VAN ZAILEN*
VANOAF PUNT VAN RAAIDE)

Inlaaiden

Procopius, de Romainse historicus oet tied van kaizer Justinianus, 6e aaiw noa Chr. , vertelt al, dat dit 'n mythe van 't kustvolk aan de Noordzee is. Dizze volken huvven den gain lasten betoalen aan de Franken, dei boas over heur wazzen, omreden ze zailen van de doden noar 't aailaand Brittia brochten. (Brittia is 'n oldere keltiese noam veur Engelaand).

Moar dit is nait goud begrepen, van 't mout Engellaand wezen, 't laand van Engels.

'n Aander noam veur 't Witte Aailaand, van 't is ja nait van dizze wereld.

Dei mythe is in verschillende versies tot op ons tied bewoard bleven.

De dichter W. J. Hofdijk vertelt tervan in zien gedicht " 't Nachtveer" (oet: "kennemerland", ed. Maassluis, v. d. Endt en Zn).

* Zail (körte ai-klank) = Ned. "ziel".

In dit gedicht ligt ter 'n vrumd schip kloar en huift de schipper allent 't overvoaren moar doun. De dichter A. Roland Holst kende dizze versie ook. Zai 't gedicht "Aan de kust", 2e regel: "Een schip van de zaligen vaart voorbij"; in "Alleen mijn lied" regel 3: "Opdat ik eenmaal weer dat eiland vind", en in 't gedicht "Dit Eiland", dat wie wiederop opnemen as veurbeeld. Onze grote dichter Roland Holst, dei zo'n bult gebroek moakt van de zeesymboliek in zien gedichten, geft bliek, dadde mit de olle mythe goud op de högte was.

In "Dit Eiland" vinnen wie 't grote gebod van Christus aan 't enne van de haaidense mythe, in 'n gelukkige combinoatie doar mit.

Ook 't fragment oet "Een winteravondval" dat op de mythe wist, nemen wie even op. Ook in Oostfraisland is de mythe bekend. Zai "De Leuchtboje", Heft 3, in 't verhoal "'t Witte Aailaand".

Hier levert de schipper Jan Hugen zien aigen schip as dodenschip.

Hofdieks schipper hait Aescwin.

't Witte Aailaand speult vanoet Nesmerziel.

'n Moal het 'n zail (Mieke Jansen) zok op de rol inschrieven loaten op noam van heur man Pieter Jansen. Bie 't ontschepen komt dat oet. Bie 't dode-verluden (ook "St. Thomasluden") ken men denken aan luden in de twaalf nachten.

Ook van Dr. Tj.de Haan is der in 't Grunnegers 't gedicht "Het Engelse laand", dat op 't witte Aailaand slagt.

De mythe "De Nobiskrug" staait ook in 't boukje van Wilhelmine Siefkes "De Leuchtboje", pag. 11. "Helweg" bedudt hier m. i. "de weg noar zee": hel= zee;

't zit ook in Helgoland en in Den Helder.

Ook achter Bavvelt (Baflo) in ons gewest is de mythe bekend west. K. ter Laan en Mevr. Huizinga-Onnekes verteilen der over in Grunneger overleveringen.

't Bewies is hier indirect. 't Gait hier om 't overbrengen van 'n zwoare last oet 'n kapel in Lutje Marne. 't Overbrengen gebeurt hier deur onzichtboare zailen. Moar de vourman mag nait noar de last kieken. Dit is m. i, 'n verhoal over 'n haaidens godenbeeld west, dat bie de kerstening in ons kontrainen deur haidense zailen noar 't Witte Aailaand in vailighaid brogt wör,

tegen kepotsloagen, wat dou ja wei
gebeurde. Mensenogen maggen 't
godsbeeld nait zain. Dei dat toch zugt
staarft, leert Tacitus ons in zien
"Germania".

Doarom mag de vourman nait omkieken!
Allen vermomde goden (mit schebelskop),
of dei as mens vermomd verschienen, mag
men zain. Zailen mog vourman ja gerust
noar kieken, dei wazzen ja toch
onzichtboar veur hom. 't Nait omkieken
maggen slagt m. i. aaltied op wat
onvermomd goddelks.

Wieder is der nog de mythe van de witte
zwoanen as overbrengers van de zailen
noar 't Engellaand, zoas ook bliest in 't
laidje dat kinder nog zingen nl.

Koene zwanen, witte zwanen,
Wie wil er mee naar Engelland varen,
Engelland is gesloten,
De sleutel is gebroken.

In mien "Balloade van 't Witte Aailaand"^o,
doar ik begun van overroart speulen loat
op Punt van Raaide, heb ik verschillende
van de al nuimde mythen tot 'n gehail
immekoar vlochten. Hopelk zo, dat 't de
muite weerd is 't te lezen.

't Is 'n mythe veur ale tieden.

Is 't nait letterwoar, main ie? Akkoord.
Moar zit wei woarhaid in verbürge, ducht
mie,

D. S. H.

BIE WIEZE VAN AANDERMAANS MOTTO:

TWEI FRAGMENTEN VAN

A. ROLAND HOLST

EEN WINTERAVONDVAL (FRAGMENT)

En de kust wordt grijzer en de schemeringen
Komen nu, en ook de zee wordt grijs
En de golven zingen, o, de vreemde wijs
Van die andre wereld, die de golven zingen.

En zij zingen nader en mijn hart bevangt
Een onmetelijk vervreemden uit dit leven
En ik loop als in een bijna overzweven
Naar dat rijk, waarheen ik altijd heb verlangd.

Spiegelend ligt het, uit de zee verschenen
Ver en in het westen en den dood voorbij.
Die daar leven zingen en zij roepen mij.
Maar de zee zij zingt en glinstert om hen henen.

Eeuwig eiland, o der zaligen domein
Waarheen onder zeilen hunner laatste dromen
Slechts de stervende vervoerden overkomen
Waar de mensen eenzamer en schooner zijn.

DIT EILAND

Hoe zijn we hier geland,
Waartoe. . . van waar. . . ?
Ligt ergens aan het strand
Dat vreemde schip nog klaar. . . ?
En als het anker is gelicht
Naar waar. . . naar waar. . . ?
Stil sluit de deuren dicht
Bemin elkaar.

1

BALLOADE VAN 't WITTE AAILAAND

of:

Overtocht van zailen van Punt van Raaide.
'n Mythe in 7 dailen.

I.

Woar elk hoogtij brekt op het sliak
Aan vout van braide boetendiek,
Dei ligt hier aan de Dollertkaant,
As woaker van 't Oldamsterlaand...
Woar maaiwen in heur witte vlogt
Keli krieten bie heur overtocht...
Woar lochten gries en leeg en graauw
En plougde gronden swaart en raauw...
Woar over 't laand 'n stilte ligt
Of alles ronnom aaiweg swigt...
Allèn het roezen van de zee
Heur ie bie zetten op dit stee
As störm de vloud in Dollert jagt
En springvloud tegen diek op slagt, -

Doar woonde in ale ainzoamheid
Stoef bie, woar diek in högte gait,
In buurtschop noamd: Dallingeweer,
'n Viskerman van vrouger heer. . .
Dei voarde mit zien schip op zee,
Net as zien voar en grootvoar dee. . .
En was de schipper in zien hoes,
Den lag zien schip (de "Oet"en Thoes")
Ait in Termunterziel aan zee
Veur anker, op de open ree.
Elk kon dei schipper en zien foam;
De staarke Duurt*, zo was zien naam,
En elkain in dei buurte wos
Dat Duurt ook 's nachts wel voaren mos
Mit vrachten, doar elk hier wel ooit
Ais over flustert, moar meer nooit,
Omdat 't 'n daip gehaaimenis
Van aaiwen heer van 't kustvolk is!

* Duurt: olle Grunneger veurnoam, mor
ook 'n vörm van 't waarkwoord
"duren" = Ned. "durven".

II.

Midwintertied, de körtste dag,
Was 't, dat men ait verschienen zag
'n Heerschop in dei stille buurt,
Op 't haim van de kebof * van Duurt.
Hai droug 'n houd van zwoanedons,
Kleur van zien boksem was broenbrons.
Zien stevels van 'n fiene snit,
Dei wazzen haildaal zuver wit,
De mantel om zien scholders tou
Was van 'n kleur as hemelblaauw,
En woar dei mantel open was,
Zag ie zien golden borstkuras
Mit blaanke perels der om tou,
Helwit en zuver as de daauw.
'n Handstok mit 'n golden knop
Zwaaide 'e elke vaairde voutstap op.
'n Witte buusdouk, swaart omraand,
Haar 'e open in zien linkerhaand.

*Kebof = viskershut.

Dat heerschoep, nait bekend bie noam,
Dei klopte Duurt op 't glas van 't roam
Op 't volle uur van middagtied. . .
Dat klonk deur stilte hèn zo wied. . .
De vrumde zee -as aaltied zegd-:
"Bin'k hier bie schipper Duurt terecht?
'k Heb weer 'n vracht, 't is weer de tied,
Dreidoezend zailen overwied
Mou'k laaiden noar 't Wit Aailaand tou,
Dat, zunder joe wai'k nait van hou."
't Wör Duurt om 't haarte kel en wee,
Dadde no voaren mos op zee,
Al mit zien schip, dezulfde nacht
Wéer mit zo'n grote dodenvracht.
Hai vroug het heerschoep of 't nait kon
Dadde 'n aander oetweg von ?
Moar 't vrumde heerschoep Duurt dou zee:
"Wie mouten aalmoal noar ons stee
Op 't gunne Witte Aailaand hèn
As komt ons levensloop aan 't èn."

En 't was of Duurt no ook wel wos,
Dadde 'n oafsproak moaken mos
Zo-as zien voar en grootvoar 't dee
Bie tocht mit doden over zee. . .
"Zo'n zeuventwintig honderd man
Neem ik den mit, méér duur'k nait aan, "
Zee Duurt, "aans zinkt mien viskersboot,.
En dat brengt joe en mie in nood,".
"Dreihonderd zailen heb ik meer
Veur leste raais doarhèn, hierheer,
Al wordt dat stoer van hier noar doar,
Ik krieg dat ducht mie toch wei kloar",
Zee 't heerschop:" 'k Hol joe aan joen
woord,
Goan ie mit raisgeld ook akkoord ?
Drei zailen net ain gulden geld
Bai ik joe aan. En rot oetteld."
Moar staarke Duurt, de schipper, wos
Dadde wat meer bedingen mos.
"Ain dei van 't vissen hier bestaait
Dei het 't ja nait aal te braid,"

Zee Duurt, "zeshonderd gulden meer,
Den voar 'k vannacht, op woord van eer,
En dat is ook mien leste woord."
En 't heerschop zee: "Ik bin akkoord."
En viefthienhonderd gulden geld
Wör Duurt dou vot in hannen teld.
"Kom ie vannacht den mit joen schip
Bie Punt van Raaide, net op tip
En leg joen loopplank doar ook hèn
Dat ik votdoadelk loaden ken."
En mit gong 't heerschop doar weer vot,
Zien handstok zwaaid' e iederbod,
En laip bie Dollertdiek omhoog,
En zo verdween 'e oet het oog.

III.

De oavend van dei körtste dag,
Dei zun aan hemel hoast nait zag,
Zag men in 't wiede achterlaand
Van hier en gunne en ale kaant
Woar elke klok no ludt en dudt
Dat men de doden weer verludt,
Aal lege woagens aan de rit,
Doar ree allen 'n vourman mit.
Toch leek 't of in tweiduustre nacht,
De peerden trokken swoare vracht:
Van bie dei nachtelieke trek
Ston't witte schoem heur in de bek.
Zo ging, langs helweg*, span noa spaan
Liek op het Groot Termunten aan.
Aan elke woagenachterkaant,
Doar hong 'n schienvat, 't licht in braand!
Dei vourlu wazzen net as Duurt,
Deur 't heerschop aaltemoalent huurd

* Helweg= weg noar zee.

Om elk van aigen loug en stee
Zien vracht te rieden noar de zee.
"Moar kiek nooit om", zo was 't gebod,
"Van aans treft joe hetzulfde lot!
Kiekt nait op woagen noar joen vracht
In twijlicht van de laangste nacht: "
Allen dei van dei ritten wait,
Begript, dat 't hier om zailen gait
Dei rieden op dei woagens mit,
Noar zee tou op heur leste rit,
Moar dei gain mensenoog ooit zigt
Van elke zail is iel as licht...

IV,

In 't Groot Termunten, stoef bie 't loug,
Doar stait 'n olle Nobiskroug
Doar ale zailen wied van honk
Veur 't leste aangoan veur 'n dronk
Veur leste raaize noar heur stee
Op 't Witte Aailaand, wied in zee.
Ie heuren doar gezucht, gestèn
En zaachte mommeln, moar allèn.
Gain mens zugt zailen op heur tocht,
'n Zail is ieler nog as locht,
En veur dei raaize en leste rit
Nemt elke zail 'n penning mit
Veur Nobi, d'olle dodengod,
Dei zok becommert om heur lot.
Noa leste dronk in Nobiskroug
Was 't dat ons heerschop zailen vroug:
"Geld geldt nait meer aan anerkaant,
Dout mie joen penning moar in haand, "
Want 't bleek dat 't heerschop, net van
pas,
Ook in dei kroug verschenen was.

De mantel om zien scholders tou
Was van 'n kleur as hemelblauw.
En woar dei mantel open was,
Zag ie zien golden borstkuras,
Mit blaanke perels der om tou,
Helwit, en zuver as de daauw.

V.

De Punt van Raaide, rustig stee,
Dei boetendieks oetstekt in zee,
Dat is 'n stille schoapenvan
Net tussen Eems en Dollert in.
Veur vogels is 't 'n goie plak
Mit rust en vree en onderdak.
"Komt, zailen: mit noar schoapenwaaid'
Op 't puntje van de Punt van Raaid',"
Zee 't heers chop, " 't is no wel de tied
Veur overtocht noar overzied,
Komt mie moar noa de loopplaank op,
Ik goa veuraan en neem de kop,"
En gong opstond noar 't dodenschip
Van staarke Duurt, veur teste trip,
't Schip dat op 't enne, zo 'e zag,
Al op zien vracht te wachten lag.
Eerst lag het schip nog hoog op vloud
Zo-as 'n lege schip dat mout.
Duurt zag 't schip slingern moar allain,
Van hai kon ja gain zailen zain

Dei over loopplaank zunder woord
Bie drommen kwammen no aan boord.
Dou zonk bie lutjen 't schip in vloud
Zo-as 'n loaden schip dat mout,
Totdat de vloud tot gangboord ston,
En hoast gain zail meer baargen kon.
"Ho:" zee de schipper, " 't kin nait meer"
"Nog honderd zailen mouten d'r heer, "
Zee 't heerschop. "Zo, no is 't al doan!"
Dreihonderd zailen bleven stoan!
Dou bluis het heerschop op zien flait
'n Fiene witte zwoanelaid,
En dou zag Duurt van ale kaant
Van over zee en over laand
Aal witte zwoanen in heur vlogt,
Bie Dollert om, in overtocht. . .
Dou wör het Duurt weer kel om 't haart:
Ain koppel zwoanen dei was swaart!
'n Koppel dei, zo as hom bleek,
Vot bie zien schip omdele streek.

Aal zwoanen binnen noaderhaand,
Doar op de Punt van Raaide laand.
Dreihonderd steks het Duurt zulf teld.
In 't veuren wazzen dei besteld
Deur 't heerschop, dei op 't veurschip ston
Dou't zailen loaden doar begon.
Dreihonderd zailen, waarm van pons* ,
Dei kropen in het zwoanedons,
Van was veur elke zail 'n zwoan
Om mit noar overkaant te goan.
Doti zee het heerschop: "Voaren moar:
Het loaden is al haildaal kloar. "

*Pons = punch.

VI.

En Duurt dei gooide no de trös
Van tip van Punt van Raaide lös,
En zaailde d'Eemsmond op, geswind
Van in zien zaailen bluis de wind. . .
Ronnom het schip vloog zwoan aan zwoan
Van Punt van Raaide aal vandoan,
En 't roezen van heur vleugels dee
Zok mengen mit dat van de zee. . .
Twei koppels zwoanen vlogen mit
In zeuvental, ain swaart, ain wit.
Dei bleven stoef bie't schip in locht
En wezen weg veur overtocht,
En 't broezen van heur vleugels braid,
Dat klonk bie d'golfs slag as 'n laid:
'n Iele, fiene zaachte klang,
As leste hoge zwoanezang
Dat achter ale stilte zingt
En 't lest mysterie noader brengt;
Dat 't mensenoar moar haalf verstaait,
Omdat 't zien geest te boven gait. . .

De locht was duuster, zunder zicht.
Allen zag Duurt asmids wat licht
Van volle, hoge, blaike moan,
Achter het wolkendek vandoan.
Zo zaailde 't schip op 't Grunn'ger wad,
Bie Borkum langs deur 't Randselgat,
Deur Westereems noar open zee:
Aal overwied noar leste ree. . .
En op elk schip dat onverwacht
Heur tegenkomt in laangste nacht,
Doar slagt men kel van schrik en kold
Het kruus tou aigen zailsbehold,
En 't tweede kruus veur 't zailehaail
Van ale zailen onder zaail. . .
En bie 't zwakke schemerlicht
Kwam 't Witte Aailaand no in zieht
Op 't volle uur van middernacht,
Zo-as deur 't heers chop was verwacht.
Het schip dat meerde langs de kaant,
En Duurt lee loopplaank noar het strand

En woar de smale loopplaank was,
Ston 't heerschop in zien goldkuras;
'n Zulvern raim zien zied omvangt,
Woaraan 'n golden sleudel hangt,
Dei paast op 't slöt van smale poort
Van 't ales openboarend woord
Dat zegt, wat 't lest mysterie is;
Het aalbestoans gehaimenis!
In haand zien essen teuverstaf
Dei weg wist over dood en graf,
En iederbod azze dei richt,
Wordt zee bie 't straand van duuster licht!
Dou wörren zailen ain veur ain,
Al was gain aine ook te zain,
Deur 't heerschop nuimd, elk bie zien noam,
Elk bie zien leeftied, loug en foam,
Veurdad dei stapt in 't Engellaand*
Op 't Witte Aailaands braide straand.

* Engellaand= noam veur 't Witte Aailaand.

En zo heurt Duurt bie tied en wiel
Ook noamen oet Termunterziel
Bie 't mommeln, stènnen, zuchten, laank,
En 't schoeveln over staaile plaank,
En onnerwiel dat tied vervloog
Komt 't schip, bie lutjen weer omhoog,
Totdat in 't leste toch nog fleeg *
Het roem van 't schip was haildaal leeg
En op het braide open straand
Wazzen de zwoanen ook aal laand
Op 't Witte Aailaand, laank en braid
As 't aalbestoan in aaiweghaid;
Dat, Duurt de Schipper dei bezon,
Ovve hier ook nait blieven kon?
Moar 't heerschop zee: "Joen raais is wied,
Veur blieven is 't nog nait joen tied,
Voar ie no mit de draaide wind
Weerom: noar wereld, vrouw en kind.

* Fleeg = vlogge.

le bin bedankt, zaail eerst weerom,
Tot ik om hulp weer bie joe kom. "

En Duurt dei gooide no de trös
Van 't Witte Aailaandstraand weer lös
En zaailde over wiede zee
Weerom noar zien Termunter ree
Mit 't lege schip de "Oet en Thoes",
En gong weer noar zien aigen hoes
En dreumd' in zien gedachtenis,
Dadde wel oareg zeker wis,
Dat 't heerschoep mit zien goldkuras,
Toch wizze Nobî zulven was.

Dec. - jan. 1978-1979.

2

BALLOADE VAN DE VRUMDE VRACHT

('n Mythe van bie Bavvelt herom)

1.

Proloog

Over Bavvelt de twaalf nachten!

Wat mag wereld nog verwachten?

Bie zetten zai ie volle moan,

Waar wolkendrifen wieder goan,

Het duuster eerderiek beschienen

En den weer oet 't gezicht verdwienen.

En wied in 't rond worn klokken lud:

Wat of dat luden wel bedudt?

Aal joaren wordt dat hier nog doan:

Zo'n old gebroek blift laank bestoan!

Verludt 't de schemer van d'ol goden

Deur neie god ja aal verboden?

Gain mens op eerde dei goud wait

Om wat mysterie dat 't hier gait:

Gainain het ooit in aaigen haand

Zien levenslöt en dei van 't laand!

Op 't volle uur van middernacht
Dou klopte aine onverwacht
't Gezichte 'n schebelskop veur
Bie Bavvelts vourman op deur.
't Was gaint dei de vourman kon,
Dei doar opins in boeten ston
En zee hom doar op hoge toon:
"Ik bai joe 'n dreidubbel loon,
Span baaide peerden veur joen woagen
En goa noar lutje Marne joagen
Al noar het stee, ie waiten 't wel,
Doar bouwt men heden 'n kapel.
Moar denk er om! Kiek doar nooit om!
Dat wordt joen dood, wees nait zo dom
Om om te kieken noar de vracht
Dei men joe doar op woagen dragt. "

3,

En Bavvelts vourman krigt zien span
Veur woagen, mit 't geraaide aan,
En ridt in draf op sprong en stel
Noar lutje Marne: de kapel.
Hai krigt gain staarveling te zain
Moar heurt het schoeveln moar allain
Van dei doar midden in de nacht
Op woagen loaden swoare vracht:
En heurt asmids ook swoar gestèn,
Moar kikt moar stiefoet veur zok hèn,
Want heurt vanneis: "Wees ie nait dom
En kiek vannacht nooit achterom!
Gain mensenoog verdragt 't gezicht
Van vracht dei op joen woagen ligt.
Dei dit hier zigt mit ogen bloot
Dei dut zokzulf zien aigen dood.
Ziezo! No men ie van dit stee
Aal liekerecht noar diek en zee!"
De vourman schikt zok in zien lot
En holt zok aan het streng gebod.

Mit angst en piene in het lief
Kikde aal véur zok, strak en stief.
En peerden trekken swoare vracht
Liekoeet noar zee tou in de nacht.
Doar komen, is heur kracht ter heer:
Stoan stil, ze kennen ja nait meer!

4.

Hoog aan de hemel kikt de moan
Achter het wolkendek vandoan.
Onzichtboar tillen hannen vracht
van woagen mit verainde kracht,
En droagen 't noar het schip in zee,
Dat ligt te wachten op de ree
En deur de vracht dei men doar bringt
Aal daiper in de golven zinkt.
Dou zegt 'n stem: "Hier is joen geld."
't Is doezend gulden goud geteld
Dat oet 'n nait te zaine haand
In dei van vouerman belaandt.
"No rie weerom, moar kiek nait om:
Omzain is dood, dus denk ter om."
En vourman ridt no mit zien spaan
Weer op het loug van Bavvelt aan.
Nog kel en kold en oet het stuur
Van 't wonderleke oaventuur.
En wied in 't rond worn klokken lud
Zo-as men dat al joaren dut,

5

Gain mens op eerde dei, ooit wait
Om wat mysterie dat 't hier gait:
Wazzen 't de zailen van de doden
Dei kwammen om de olle goden,
Dei wazzen van de tied van dou
Te hoalen noar 't Wit Aailaand tou?
En ken gain mens 'n god echt zain?
Ken dat 'n zuvre zail allain?
Wos 't öl geleuf dat óók terecht
As immer-woar en immer-echt?
In laankmans tieden wörn ol goden
Deur d'aine neie aal verboden,
Al is 't moar áin mysterie wis,
Dat achter ale goden is. . .

* * *

Aal wat 'n dichter ook nait wait
Dat blift verbürgen in dit laid".

15-2-1979.

3

BALLOADE VAN DE KOLKE

'n Legende oet 't Oldambt

1.

Proloog

Der ligt in 't groot Oldamsterlaand
Op klaaigrond aan de Dollertkaant
Vot bie 'n olle dreumerdiek
In 't wied en open korenriek
Op mennig stee 'n daipe kolk :
Van olle rampen nog de tolk.
In 't veld is dat 'n mooi gezicht
As doar zo'n daipe kolke ligt
Te dreumen in zien hoge raait,
Woar wind zingt immerdeur het laid
Van 't groot en daip gehaimenis
Dat ronnom dizze wereld is.
En in de bozzzen hoageldoorn
Dei bie de kolk stoan boven 't koorn
Vindt mennig vogel ook zien rust
En bouwt zien jongen doar zien must.

Van dag zien enne en begun
Weerspaigelt kolke 't oog van zun
En wolkendrifen dei doar goan
Hoog deur de locht, bie volle moan. . .
En grondeloos, zo wait ons volk,
Is boom van zo'n Oldamster kolk
En mennig mensenkind komt hier
En zöcht zien rust en stil vertier
In de netuur aan kolk zien kaant
In 't stille, vrije, korenlaand.

2.

Was ais 'n boer ('t stee wait ik nait),
Dei dee zo'n olle kolk verdraait.
Hai haar gain vreugd' aan kolks bestoan:
Dei lag net veur zien laange loan
Dei geerde, 'k wait nait net van hou,
Mit 'n boge om dei kolke tou.
Dei boer haar laiver korenlaand
As kolk mit woater aan dei kaant.
Doarom brogde zien rommel dou
Mit woagensvol noar kolke tou
Om dei bie lutjen dicht te gooien
En de netuur doar te verknooien.
't Verhoal dat ik joe no vertel
Dat ken ie misschains ook al wel
Al ist gebeurde laank al heer
En wait gainain de tied hier meer!

3.

Der woonde in dei daipe kolk
'n Woatergaist (zo wait ons volk)
Van al wel meer as honderd joar:
Mit roet op kop in stee van hoar
En om zien ogen gruin en blaauw
Doar zat het swaarte sliet omtou
En om zien braide open mond
Zat gruine kreuze in het rond
En vissevinnen aan zien haand -
Zo wos men in 't Oldamsterlaand.
Dei woatergaist no mouk dei boer
Mit aal zien rommel 't levent stoer.
Dat ('t is verschaiden moal gebeur
Heb ik van heuren zeggen heard),
As boer verbie dei kolke kwam
Dat gaist zien roet veur mond vot nam
En kop omhoog oet 't kreuze stak
Doar boven 't stille woatervlak
En zok doar bie dei boer bekloug
Dat dei hom oet zien kolke joug.

Moar boer dei zee:" 't Gait joe nait aan!"
En woatergaist: "Bedenk die man:
Aaltied heb wie in vrede leefd,
Vervlôkt is, dei noar oorlog streeft!
Gun mie mien kolk veur ale duur
Hier in de sülte van netuur
En zegen rust op joe, joen laand
Hier bie mien kolk aan walekaant."
En loater in dei olle tied
Kwam 't bie de kolke nog zó wied,
As boer doar langs de kolke laip,
Dat gaist doar oet het woater raip:
"Man is 't er wei, moar tied nog nait!"
En zok weer deel lait onder 't raait.
Vief joar zowat is dat zo goan
(Van heuren zeggen heb 'k 't vandoan)
Tot 't zesde joar, boer mit zien volk
Aan 't mennen* was van achter kolk.
En volle vouren mozzen aal
Langs daipe kolk zien onnerwaal.

* Mennen = oogst inhoalen.

Weer komt de boer mit 't peerdenspaan
En 't volle vour op kolke aan.
'n Dwarrelwind, aal zunder ho
(De woatergaist dei wol dat zo)
Dei kwam op ins vol pluus en roet
Doar tou de daipe kolke oet
En trok van 't laand aal 't lözze stro
En plokken gras en kaf en zo
En rit het hoog in locht omhoog
En draait den mit 'n wiede boog
Net op de volle woagen aan
Mit boer op veurkist achter 't spaan.
Dei stoan, war loane bogt, van schrik
Stokstief eerst stil, 'n ogenblik,
En goan op loop in wolk van stof
Liekbendig op de kolke oaf.
Boer rit aan lien mit aal zien kracht
Moar krigt zien peerden nait in macht.
Den is opains 't vol vour oet 't oog:
'n Plons! en woater spaait omhoog

Wied boven 't raait en kolkewaal
En slagt op 't laand noar overaal
En kreuze ligt in woagenspoorn
En hangt ook in de hoageldoorn
En over 't laand klinkt 't wied en zied:
"De man dei is der en de tied!
't Lot was bepoald, dat ken gain ho:
Ik, woatergaist, dei wol dat zo. "

4. Epiloog.

Van wied in 't rond kwam no het volk
Aal noar de grondeloze kolk,
Zigt boer zien pet en nog wat stro
De woaternikker* wot dat zo.
Dei stekt zien mond (ronnom vol kreus)
En gruine ogen, platte neus
Oet kolk omhoog, zegt leste keer:
"Nooit zain ie boer en 't span hier weer!"
En schut weer onder roet en raait
Dat in de daipe kolke stait. . .

* Woaternikker = woatergaist.

En wind dei deur de plumen waait
Proat immer in zien woordloos laid
Van woatergaist dei hierzo u'oont
En zok asmids in kolk rertoont,
En 't groot en daip gehaimenis
Dat ronnom dizze wereld is;

17-18 febr. 1979.

5.

POSTSCRIPTUM POETICUM,

De kolke van 'n woaterwicht
Doar in de buurte gruide dicht,
Dei nixe*, dei is noaderhaand
Dou ook in onze kolk belaand.
De woatergaist, dei het de pet
Van boer dou op zien roetkop zet
En houl zo winkop* mit zien nix'
Dat: de femilie gruide fiks
Zodat no elke sloot en zwet
In het Oldambt zien nikker* het
En elkain doar, dat is wei wis,
Verzichtig mit de sloten is
En zok ook holt aan dizze leer:
"Gain rommel in de woaternks meer!"

" Nix(e) = vraauwelk woatergaist

* Winkop = bruloft

* Nikker = woatergaist.

MYTHEN

1

THORS GRAMMIETERGHAID

Grammieterg en doulloos
Zat Wa'voaders zeun
Roodboardege Thor
Aal zummerse doagen
Bie blondlokkege Sif
Zien hoesvraauw en eegoa
In zoal van Bilskirnir
Zien hoge pelaaïs
In 't hemelse Asgard;
Keek oet over Midgard
In esse en fleur
Van veurjoars zunlicht
En weelderige blui;
Smeet grammieterg
Zien hoamer Miolnir
Bie zien iezeren handse
In hörn op de grond.
Zee tegen Sif
Zien eegoa al joaren:
"Op stale stoan doulloos
Mien bokken, Gulfaxi
Mien goldmoaneg ros:

Balder regaaiert,
Mien jongere bruier,
In Midgard aal doagen
Al laank over tied,
En laagt om de dundergod.
Gain Loki, gain Hodur
Dei kwammen zo wied
'n Enne te moaken
Aan zien bluiend riek
Mit schaarpe moaretakke
In Minnen slingerd,
Deur Kornen veurzegd.
In Midgard is 't feest
No, ale doagen:
Weelderg gruit 't gras;
Het koren, de stroeken
Beloven ook vrucht.
De mens holt banket
Op banket veur Balder
En verget haildaal mie,
De staarke dundergod,
Mien dail te geven
Van jonge bokken
Dit veurjoar geboren
In Midgards waaiden. . . "

Dou zee Sif, de blonde
Hoesvraauw van Donar
En gaf hom de road:
"Zit nait langer vergreld
Noar Midgard te kieken
In zoal van Bilskirnir
Dien hoge pelaaais.
Krieg Gulfaxi van stale
Dien goldmoaneg ros,
En rie den noar Frigg tou
Dien machtege mouder
Walvoaders eegoa
En vroag heur om hulp".
Thor lait zok roaden,
Ree spoorslags deur Asgard
Noar Fensalirs zoalen
In 't pelaaais van zien mouder
En vroug heur om hulpe
Tegen Balder, zien bruier,
"Rie weerom noar Bilskirnir
Dien hoge pelaaais
Mien roodboardege zeun,
Vannacht ze'k die helpen.
Van nooit is ja touzegd

Aan Balder 't allainrecht
Op Midgards velden,
Aaltied weer aans
Spinnen Nornen de toukomst
Onder Yggdrasil
In heur daipe grotten,
Nooit bleef toukomst
Nog net as 't heden:
Vertrouw op mien woord".
De dundergod ree
Weerom op Gulfaxi
Noar Sif in Bilskirnir
En wachtte zien tied. . .
Frigg weefde dei nacht
Oet dook en oet dampen
Van Midgards vledders
En beken en stromen
Moar wolken aan wolken:
Gainain kon ze tellen,
Zó groot was heur aantal.
Dei hongen om Midgard
Mit draaigende koppen,
Gain moanlicht, gain steern
Was op eerd nog te zain.

Dou raip in Bilskirnir
De dundergod Donar
Mit dreunende stem
Zien zeuns: Magni, Modi,
d'Ain staark, d'ander moudeg:
"Span bokken veur woagen
Mit koperen roaden,
Vergeet nait mien handse
Van staark iezer moakt
En hoal mie Miolnir
Mien bliksemhoamer
Dei alles verplettert
Wat ik moar wil
As ik dei slinger
Mit krachtege haand!
Miolnir dei komt ook
Iederbod as 'k hom votgooi
Weerom in mien haand
Deur de kracht van mien wil.
Nait allenneg verplèttert
Miolnir, mien bliksem:
Mien hoamer dei zégent,
Bevestegt mit geestkracht
Ook aal wat ik wil!"

Magni en Modi
Dundergods zeuns
Dei spanden de bokken
Veur Thors bolderwoagen
En houlen Miolnir
Zien bliksemhoamer
Oet zoal van Bilskirnir
In duustere nacht.

Dou ree Thor de nacht in
Op roatelnde woagen
Hoog deur de wolken
Dat 't dreunde rondom.
Routduuster was Midgard,
Gain moane, gain steern
Was op eerde te zain.
Allenneg as Donar
Miolnir gooide
Noar Midgards lannen
Weerkoatsten de wolken,
De velden, de bomen,
De flikkernde vlammen
Van blaauw bliksemvuur
En wör hail Midgard
Withelder verlicht

En rolde de dunder
Mit machteg geluud
Van kim tot aan kim.
Zo ridt no Donar
Dei nacht over Midgard
Dreimoal in 't rond;
Slingert Miolnir
Keer op keer
En iederbod komt
De vlammente hoamer
Weerom in zien haand.
Bornen splieten
Deur bliksem roakt,
Dunder roatelt,
Regens stromen,
Vuurslangen knittern,
Strodoaken brannen.
Bokkewoagen
Jagt deur de nacht.
Windsteuten gieren,
Miolnir flitst
Keer op keer
Omdeel en omhoog
In 't wolkengeweld

Oet brannende ploatsen
Wuchten mensen en vei. . .
Nachttied! Ontied!
Vuurtied! Störmtied!
Noodtied! Lotstied!
Bloaren broezen,
Takken breken,
Hoagels klettern.
Beken stromen
Oet heur walen
Over de mieden.
Dunder grommelt
No overal.
Reuzen worn wakker,
Komen noar boeten
Oet holen van Reuzenhaim.
Loki groalt,
Balder treurt,
Freya schraift,
Wereldslaang kronkelt,
Fenris hoelt 't oet.
Wodan het zörge
Om de stried van zien zeuns.
Thor het zien wroak no

Op 't doagenlaank wachten;
Draait weerom zien span
Noar Bilskirnir
Zien hoge pelaais.
Fris is de lucht no
En zuver, om Midgard,
De dorre grond vruchtboar.
Steerns binnen weer te zain
In 't nachtelk Midgard.
Thor is no oetroasd
En nait meer vergreld.
Talloze bokken
Binnen hom touzegd,
In Midgards waaiden
Dit veurjoar geboren.
Sif hait hom welkom
Mit 'n schoal vol mede,
De geurege draank.
Hai zegt zien hoestvraauw
In zoal van Bilskirnir:
"Gaauw zel no komen
Veur Balder het èn.
Hondsdoagen binnen
No aalmoa] vebie.

Ik Thor, zel regaaiern
In Midgard mien tied.
Gain bliksem en onweer
Wil ik meer sturen,
Bescharmen wil ik
De golden oogst.
De velden geefk zegen
Mit Miolnir, mien hoamer,
Dat 't noa vruchtboare regen
In waasdom aal riept!
Sif, mien blondlokkege
Hoesvraauw en eegoa,
Beschaarmt 't goldgele koren
In de kleur van heur hoar.
Miolnir mien hoamer
Brenge no geestkracht de mens
Noar mien wens en mien wil!"

2

MIMIRS WELLE VAN WIESHAID

"Zeg mie, Wolwa's,
Waitende vraauwen:
Hou krieg ik wieshaid,
Hou leer ik woarhaid?
Hou mout ik nuimen
Boom bie de welle
Urdar nuimd,
Doar Nornen oet scheppen
Het woater van 't leven
Veur worrels
Van boom?
Ze weven de droaden,
Veur goden en mensen
Van 't lot ook.
Boom het -hait het-
Op drei steeën worrels:
Aine in Asgard,
Aander in Midgard,
Daarde in Utgard
Doar Loki woont
Dei 't kwoad beroamt.
Moatboom zegt d'aine,
Yggdrasil d'aander,

Levensboom ook
Of Wereldesk.
Zeg mien den, Wolwa's,
Aal wat ie waiten."
"Dit ducht ons woarhaid
Wikken wie Wolwa's:
Veulziedege mythen
Vertolken 't mysterie,
Het leste gehaim
Van ale bestoan.
Nait in áine zien woorden
Ligt moar de woarhaid,
Van 't mysterie 't gehaim:
Véulen heur woorden
Verbaargen wel in zok
'n Spoor van 's levens
Daipste grond.
Gainaine mag roumen
Oet doezend vermoudens
Ain woarhaid as echte
Allenneg te waiten.
Zo willen 't de Nornen:
Veur gain mens is votlegd
Aal woarhaid te waiten:

Doarveur in Midgard
Zien gaist te bepaarkt.
Vinnen van woarhaid
Is veur de oazen
En woanen wel votlegd.
Veur goden allèn.
Mour ook dei mouten,
Willen ze waiten,
Nornen dr om vroagen
En Mimir de reus ook:
Wil ain wieshaid drinken
Oet dei zien well'
Daip onder Midgard
In Reuzenhaimsgrotten.
Zuiken noar woarhaid
Is toak van de menske,
De reus magg' ook vroagen
'n Dronk oet zien welle;
Noar Wodans veurbeeld
Mag e ook kieken
In 't heldere woater
Van Mimirs well',
Al ken e nooit schouwen
Zo-as Walvoader kon

Tot hail op de boôm
Mit zien innerliek oog.
Van Wodan gaait aal nacht
Daip onder d'eerde
Noar Mimirs welle
Om doar te drinken
Wieshaid's woater
Helder en kloar
Moar, om te schouwen
Tot aan de boôm tou
Mos e reus oafstoan
Zien aine oog
Doar e mit zain kon
Daip innerliek hèn.
Dat oog no, dat ligt hom
Op boôm van de welle
Van wieshaid van Mimir.
Mit 't aander oog, zunne,
Zugt e op zien troon
Hlidskialf zeten
Hoog in Asgard
Ales op eerde
Wat dr gebeurt. . .

Wilt doe ook waiten
- Zee mie dei Wolwa -
Goa onder Midgard
Daip onder d'eerde
In ale grotten
En gangen en holen,
Onder worrels
Van Wereldes
In 't Reuzenhaim.
Doar woakt Mimir
Over welle
Woar aal wieshaid
Ait oet vluit.
Sputters vlaigen
Tels noar boven
Tot in Midgards
Mensenland.
Geef doe reus
Dien werelts
Oog ook
En hai let die
Woarhaid lezen
Oet de runen
Dei doar in de

Rotsen stoan
Van aal wat dr
Waitboar is.
En hai let die
Wieshaid drinken
Oet zien well'
Van zuver woater.
In dei well'
Most die ook spaigeln
Ast die zulf doar
Kennen wilt.
Mit dien oog
Noar binnen kieken
Leert e die
Zo daip as 't kenst.
Allenneg boôm
Kenst nait oafrekken
Van de well'
Mit staarfelk oog
Da's allèn veur
Goden votlegd.
Moar in welle's
Oppervlak
Magstoe zain

Aal wastoe kenst.
Magste drinken
't Helder vocht
Van ale wieshaid
En van ale
Woarhaid ook,
Dat doar toerloos
Welt noar boven
Ook in 's mensen
Daipste gaist."

3

FREYA LET BLUIEN

Freya let bluien
De lentegodin
Gerda's toene
't Weeldereg Midgard
Mit 't frisse gras,
Mit 't waaiende koren,
Mit roezende bloaren
Aan gruine bomen,
Mit doezend bloumen
In 't zunnelicht.
Lei is de wind,
De laaiwerkes zingen,
Aal vogels, de merels,
De swaalfkes zwenken
Hoog in de locht.
De iemen vlaigen
En sammeln hunneg,
De beken stromen
Mit helder woater,
De vlinders dansen
Om de bloumen:
Ain zuite roeken
Bevangt het veld

In zee van kleuren. . .
De lammer springen
In de waaide
En 't vooltje danst
Om zien mouder,
Libellen zweven
Over 't woater,
De lelies bluien:
Licht en bliedschop
Is overal.

Gain Loki, gain Fenris,
Gain wereldslaang is te zain.
Balder laaght,
De nixen zonnen
In 't heldere woater,
De feeën dansen in 't bos,
De schimmels groazen
Op de boswaaide. . .

Veurjoarstied, Golden tied!
Feest op eerde, feest in heme!!
Lenteregen geft zien zegen
Dei längs Heimdalls
Brogge komt.
Grasspieren droagen

Diamanten
As de zun dr
Weer op schient.
Freya, Gerda,
Haand in haand,
Goan deur Midgards
Veurjoarslaand.
En bie Heimdalls
Regenboog
Goan de goden
Deel, omhoog.
't Is ain weelde
Veur het oog!

4

AIWEGE SCHEPPEN

1.

Zeg mie, wala's,
Ie, dei waiten
Van mysteries
Elk gehaaim;
Ie, dei heurden
Van de Nornen
Woarhaid over
Aal 't verleden,
Over toukomst
En het heden
Van de wereld,
Goden, lot-,
Ie dei oet
Reus Mimirs welle
Dronken wieshaids
Helder vocht;
Dei in opdracht
Van de Goden
Mensen geven
Inzicht ook:

Deur van mythen
Woal te lichten,

Zain te loaten
Wat 't verbaargt,
Moar nait wieder
As 'n menske
In zien gaist
Verdroagen ken-;

2.

Zeg mie, Wala's,
Ie, dei waiten:
Hou is alles
Ais begonnen;
Hou komt alles
Tou 'n èn?

3.

"Dit ken wie
De menske wikken
As aal woar
Oet Mimirs well'
(En ook wat wie
Aalmoal heurden
Van de Nornen
Over 't lot):
Gain begun is

Der van alles
En van alles
Is gain èn:
't Ain wordt aaltied
Weer oet 't aander,
't Aander wordt weer
Wat 't eerst was.
Alles gait ait
In 'n kringe
Zunder enne
Of begun!

4.

Doarom mout
't Verhoal begunnen
Bie de oafgrond
Iederbod:
Alles komt ait
Oet dei oafgrond,
Alles gait doar
Ook weer hèn.
Stof en gaist,
Netuur en leven
Het zien oorsprong
In dei well'!

Niks blift aaltied
Moar hetzulfde:
Aal wat is
Verannert ait;
Moar wat is
Gait nooit verloren,
Is ait aargens
Anners wat.
Niks oet niks
Dat ken gain godhaid
Zetten in de
Wereld ooit.
Aal wat is
Tot niks te moaken
Is gain godhaid
Tou in stoat. -
Zo leern Mimir 't
En de Nornen
Bie het spinnen van het lot.

5.

Doarom mout
't Verhoal begunnen
Bie de oafgrond
Iederbod:

d'Olle mythen
Doun't verhoalen
Van ons eerste
Oertied heer.
d'Olle mythen
Mout ie kennen,
Wil ie wieshaid
In joen gaist.
Doarom dou wie
Dei vertellen
Elkain dei ons
Doarom vragt.
Wala's doun
De mensen leren
Wat van oertied
Heer is woar.

9.

Luster noar
Wat wie verteilen
Van ons aigen
Oertied heer:
Oafgrond is der
In 't begun ait:
Daibe kloof

En zunder boom.
Gainent ken
Zien daipte paailen,
Het 'n moatstok
Om te nieten
Woar gain boôm
Het enne is.
Nevelhaim
Ligt aan ain kaante,
Wereld van
Allenneg dook. . .
Kolle en ies
Is doar te vinnen
Moar gain leven
En gain grond. -
In dei roemte
Stroomt 'n welle;
Hvergelmir,
Dat is zien noam.
Doaroet komen
Daipe stromen .
't 'Wuiste woater
Wordt den ies.

* boôm = bodem.

7.

Muspelhaim
Hait aner kaante
Van dei klove
Zunder boôm.
Waarmte, stroalen,
Vuur en vlammen
Binnen in dat
Hetteriek.

8.

Tussen baaide
Staait reus Surtur,
Heer en meester
Van dei roemte,
Mit in haand
'n Vlammend sweerd
Om te woaken
En te zörge
Dat gain stroal
Schut over kloof.

9.

Moar ainmoal
Mos dat gebeuren

Is veurzegd
Deur Nornen ons:
Vonken schoten
Oafgrond over,
Muspelhaim oet,
't Ieslaand in.
En dit was
Van neie scheppen
Aanvang weer
En lest begun.

10.

Oet de druppen
Van de doken
Wör dou
Örgelmir, de reus.
(Ymir haidde
Zeggen aandern;
Mit dei noam
Nuim wie hom ook).
'n Aander vonke
Mouk oet dook dou
Kou Audhumla;
Dei gaf melk.
Melk houl Ymir

In het leren,
Mouk horn machteg,
Staark en groot.

11.

Ais, dou Ymir
Lag te sloopen,
Kwammen oet
Zien oksels wezens,
Oet zien vout
Reus Thrudgelmir.
Zo was Ymir
Van de reuzen
Allereerste
Van dei stain.

12.

Van d'iesreuzen
Of Rimthursen
Was de voader
Thrudgelmir.
Bergelmir, dei
Ook zien zeun was,
Wör de voader
Van de Joten

In Utgard
Of Jotunhaim.

13.

Kou Aidhumla
Kreeg te drinken
Deur aan 'n iesblok
Moar te slikken. . .
Van dat drinken
Gaf ze melk.
Oet dat iesblok
Wör dou Buri,
Dei weer wör
Van Börr de voader,
Dei mit Bestla
Dou weer trouwde,
Reuzin ook
Oet jotunhaim,
Börr wör voader
Weer van Wodan
En van Vili
En van Vé,
d 'Allereersten
Van de Oazen
En in Asgard

Op heur stee.

14.

Börr en Wodan,
Vili, Vé ook
Mouken Örgelmir
Dou dood,
Sleepten 't lichoom
Noar de oafgrond
Mouken Midgard
Oet zien vlees;
Oet zien bonken
Baargen, heuvels.
Zee en stromen
Oet zien bloüd;
Bomen, stroeken
Oet zien hoaren;
Stainen, kaaien
Oet zien tannen;
Oet zien wienbrauw'n
Hoge walen;
Oet zien kop
Hemels verwulf ;
Oet zien hazzens
Wörren wolken;

Steerns, zun
En ook de moane
Wörn oet 't vuur
Van Muspelhaim.

15.

Oet twei bomen
(Ask en Embla,
d'Aine esk en
d'Aander olm),
Mouken d'Oazen
Dou twei mensen:
d 'Aine man
En d'aander vraauw.
Levensoam
Gaf baaide Wodan;
Vill gaf 't gevuil,
't Verstaand;
Vé dei gaf heur
Het vermogen
Mit de ogen
Goud te zain
En mit d'oren
Goud te heuren;
En ze kregen

Om te wonen
Midgard mit
Aal laand en vei.

16.

Dat is wat wie
Wala's waiten
Van hou alles
Is ontstoan.
Wil 't aal in
joen haart bewoaren,
Loat het nait
Verloren goan."

5

DE WERELDESK

1.

Drei worrels het
De wereldesk:
In Asgard, Utgard
Midgard ook;
Dei wazen oet
Zo daipe grond
Dat gainent 't zugt
Van aal
Dei staarft
Dei esk dei hait
Ook "levensboom",
Of "Yggdrasil"
Of "moatboom" ook.

2.

Ain worrel waast
Oet Asgard heer
Doar ale
Oaz en wonen.
De oppergod
Is Alfadur
Dei is ook

Van Walhall
De heer
In 't midden van
Aal helden.

3.

Bie worrels is
Ook Vingolf bouwd:
Richtzoal veur
Mensen, goden;
Doar binnen
Ale rechten heer
En ale
Godsgeboden.
Bie wereldes
Vluit Urdarwell';
Doar scheppen de
Drei Nornen oet
Het helder
Leven swoater;
Begaiten doar
De worrels mit
Dat wereldes
In leven blift,
Zien bloaren

Aaltied gruin.

4.

De oldste Norne
Dei hait Urd:
Dei alles van
't Verleden wait;
Ze is al old
Van joar en.
De middelste
Verdandi hait:
Dei alles van
Het heden wait;
Dei Norne is
'n jonge vraauw
Mit laange
Blonde hoaren.
De daarde Norne
Dei hait Skuld:
Ken wied in
Toukomst zain;
Ze het ook ait
'n Woale veur:
Let heur geziehte
Nooit bekieken.

3.

Dei Nornen spinnen
Weven ook
(Veur goden en
Veur mensen)
De droaden van
Heur levensloop
En 't levenslot
Dat ze doarzoot
Bepoalen.
Heur waark wordt
ook wei touvaal nuimd,
Gain mens ken
Dat begriepen. . .

6

Allenneg over
Bifröst hèn
Ken men in
Asgard kommen.
Dat is de hoge
Regenboog.
Doarover is
Heimdaller boas;
Zien brog het

Zeuen kleuren.

7.

Oet Utgard twaide

Worrel waast:

't Is wereld van

Het kwoade.

Doarover is

God Loki boas,

Goat nait bie

Hom te roade!

Hai teelde Fenris,

Wereldslaang,

Mit Angerboda

De reuzin,

Dei mouj' ast ken

Aal mieden.

8.

Oet Utgard (Loki's

Nevelhaim)

Stroomt ook de

Welle Hvergelmir:

Dei welle geft

Allèn vergif

Dei worrels van
De I.evensboom
Pebaaiert te
Vergeven.
Doar helpt allèn
Moar tegen
Het woater oet
De Urdarwell'
Dat de drei
Nornen geven.
In Utgard knoagt
Nidhuggur ook
Aal aan de
Boom zien worrels.
As droak déi ooit
Verinneweert,
Is 't wereldesk
Zien ènne.

9.

Daip onder eerd',
In Reuzenhaim,
Wordt Mimir's
Welle vonnen.
Veur wieshaid oet

Zien daipe grond
Mos Wodan 't aander
Oog verpanden.

10.

In top van
Hoge levensboom
Doar hoest de
Witte Oadeloar,
En tussen dei
Zien ogen in
Vedfolnir zit:
De hoarik, dei
Aalwaitend is
En alles zugt
In hemel en
Op eerde.
De eekhoorn
Ratatoskur runt
Van boven noar
Beneden,
Pebaaiert ovve
Steukeln ken
Tussen de droak,
En d'oadeloar

Doarboven:
Deur d'ain
Van d'aander
Keer op keer
Weer dikke stökken
Te beloven.

11.

En boven in
Het Vogelbos
Zit Fialar
De hoane,
Dei over wereld
't Leste kraait
Bie d'onnergang
Van Godenschemer:
Den mout ook
Wereldesk vergoan
In zee van
Vuur en vlammen.
'n Nele boom
Zel den ontstoan
In neie
Midgardlannen;
En neie goden,

Oppergod!
Zo zeggen Nornen
Van het lot;
De goden, tieden,
Dei vergoan,
Moar in gedachtenis
Van gaist
Blieven ze
Aal bestoan!

6

MYTHEN VAN ALFADUR

1.

Leg mie Wala
d'Olle mythen
Van Walvoader
Weer in gaist
Dat ze wieshaid,
Woarhaid wekken
In 't gemoud,
Van woord tot woord.

2.

Wodan was
Zeggen de Wala's
Van twaalf Oazen
d'Oppergod
En hai haitte
Bie de Oazen
Doarom ook
Van Alfadur.

3.

God wazze
Van licht en zunne

En de elementen vair:
Eerde, locht en
Vuur en woater,
God van gaist ook,
Van 't verstaand.
Levens oam
In ale mensen
Was 'n goave
Oet zien haand.

4.

Op zien troon
In Asgard zeten,
Dei was noamd
Van Hlidskialf
Keek e over
Eerde en Midgard
Mit zien aine
Aalzaind oog.

5.

God was e
Van teuverkunst,
En van 't schrift ook
Van de runen.

Om dei wieshaid
Aal te leren
Hong e zulf
Aan levensboom
As 'n ovver
Aan zokzulven,
Negen laange
Nachten laank.

6.

In Vingolf zien
Hoge zoaten
Sprak e recht
Veur goden, mensen.
Gimle stuurde
Goien hèn,
Slechten aa]
Noar Hella's haim.

7.

Alfadur haar
Moar ain oge.
't Aander oge
Was as paand
Achterbleven bie

Reus Mimir
In het grote
Reuzenhaim.
Doarveur mog
Walvoader drinken
Wieshaid oet
Dei daipe well';
Doarveur mozze
't Oge geven
Dat op boôm
Alt kieken zel.

8.

Van de Nornen
Leerde Wodan
Touvaalsweg
En lots verloop
Van de mensen
En de goden,
Werelds deelgang
Keer op keer,
En zien opgang
Den ook weer.

9.

Ook was Wodan
Roavengod.
Op zien scholders
Zatten roaven.
Hugin d'aine
Van 't verstaand:
Dei zag alles
Wat gebeurde
In de wereld
Mit zien ogen.
Mimin dee de
Aander haiten,
Roave wazze
Van 't geheugen:
Ain dei alles
Vast ontholt.
Baaide roaven
Wiedhèn vlogen
Veur de god
De wereld deur.

10.

Odin haar
Gain eten neudeg.

Wadde kreeg
Gavve zien wolven
Dei ook aaltied
Mit horn goan.
d'Aine wolf dei
Haitte Geri
Om zien grote
Gulzeghaid.
d'Aander wolf
Dei haitte Freki,
Omdadde
Vroatzuchteg was.

11.

Wel dronk Weda
Vuur'ge mede
Hom deur Mistla,
Nistla schonken
In 'n golden
Beker ait
Azze weerkwam
In Walhall'.

12.

Wodans witte

Schimmel Sleipnir
Haar 'n dubbel
Potenstel.
Zo wör schimmel
Hom nooit muide
Azze over
Doaken ree
En veur mensen
Goaven streude
Of de runen
Van heur noam
Aaltied in
Midwintertied.

13.

Wodan was ook
Wind- en störmgod
En ree as
De wilde jacht
Over Midgard
Mit Walküren,
Zwoanejuvvers
Zunder tal;
Gaff de velden
Van hail Midgard

Nele zegen,
Vruchtboarheid.

14.

Wodans hoesevraauw
Dat was Frigga.
Spinnen, weven
Van de wolken
Over Midgard
Aan de hemel
Was heur toak
En doaglieks waark;
En heur spinwail
Vol jewailen
Dei aan hemel
Stroalt bie nacht
Halt no steernbaild
Orion.

15.

Wodan dei was
Ook de kriegsgod;
Droug den golden
Helm, kuras.
Op het slagveld

Gooide Gungnir,
Speer oet holt
Van Yggdrasil,
Elk dei 't lot
Dei dag den
Aanwees
Dadde valen
Mos in stried
Kreeg mit punte
Van speer Gungnir
Den 'n maark
In 't lichoom ritst
Dadde no
Van Wodan was.

16.

Schacht van speer
Ston vol mit runen
Dei bepoalden
Wei verlaizen
En wei winnen
Zol de slag.

17.

Wodan lait den

Deur Walküren
Juvvers aal
In 't zwoaneklaid
Aal dei vollen
Bie het strieden
As Einheriers
Vervoaren
Noar de zoalen
Van Walhall.
Viefhonderd
En vairteg poorten
Het dat hoge
Heldenhaim,
Dat de Skalden
Ait bezingen
As 'n echt
Gelukkeg riek.

18.

Wodan haar
In zien bezit ook
Wonderdraank
Noamd Odrerir.
Dei was moakt
Oet 't bloud van Kvasir,

Van aal mannen
De begoafdsten,
Mengd mit
Zuv're zuite mede,
Dadde gaf aan
Barden, Skalden:
Dei dat dronk
Haar dichtergoaven
In zien leven
Veur aaltied.

19.

Loater bie de
Wereldbraand
Den staarft Wodan
In de stried
As de lichtgod
Tegen Fenris,
Wereldwolf
Van duusternis.

20.

Moar den komt
'n Neie wereld,
En 'n neie levensboom.

Widar, Magni,
Balder ook,
Regaaiern den.
Van dou Balder
Op zien doodsber
Op het schip
Hringhörni lag,
Wodan flusterd'
Hom in d'oren
't Nei gehaame
Levenswoord,
Zó, dadde
Weer leven ken.

7

VAN GODEN EN REUZEN

1.

Hoog in Asgard
Wonen d'Oazen,
Ale twaalf,
't Volmoakt getal.
In de zee
Hoezen de Woanen
Laga, Njord,
Van Frey
De voader
Aegir ook en
Rana, ohlers
Van de ninifen
Himinglöfa,
Dufa, Hadda,
Helpring, Udur,
Hrömm, Bylgia,
Bara, Kolga
Ale neeg'n.
Jormungundur
Zegt de Wolwa
Halt bie naam
De wereldslaang.

As dei kronkelt
Jagde zeeèn
Wiedhen over
Midgards laand.

2.

Wat wait ie nog meer ?
Donar, Tyr en
Bliede Balder
Wazzen Frigg en
Wodans zeuns.
Fulla zörgde
Veur de trouw ait
Tussen trouwde
Man en vraauw".
Hlyn was god
Van echte vrundschoep
Vara van de
Aid godin.
Syn bewoakster
Van de woarhaid:
Snotra van de
Eer en deugd.
En den Eira
Van 't genezen.

Freya van het
Licht, het veurjoar,
Van de laifde
En schoonhaid ook;
Oet het schoem
Van zee geboren
Was ze aine
Van de Woanen
Moar ze woonde
Voak bie d'Oazen.
Katten trokken
Tels heur koetse.
Om heur haals
Droug ze 'n kette
Van smaragd
En edelstain;
Dei wör
Brisingamen nuimd.
Vraidag gaf ze
Ook heur noam.

3.

Freyer was heur
Twailing bruier
Ook wei Fro

Nuimd, lentegod.
Op zien ros noamd
Blodughofi
Stuurde Skirnir
Noar de cercle
Om doar Gerda
Te bevrijden
Oet de macht van
Winters reuzen
En te winnen
Veur zien meester
As dei 's broed.
Negendubbe
Ringe Draupnir
Zol ze kriegen
As ze Fro het
joawoord gaf.
Ringe Draupnir
Dei ooit Wodan
Balder op zien
Doodsber gaf
Op Hringhörnir
't Schip woarop e
Wör verbraand.

4.

Frey was boas ook
Over Alfheim
Tussen eerde en
Hemel in.
Doarin woonden
Ale elfen
En Vrouw Holle.
As dei 's winters
Schudt heur donsber
Valen plumen
Deel as snei.

5.

Feeën woonden
In de bozzen
En ook Widar
God van 't swiegen.
In Landvidi
Zien pelaais.
Wat wait le nog meer?
Tiu was de
God van oorlog,
Van de moud
En dapperhaid.

Hai lee Fenris
Aan de kette,
Dei hom oafbeet
d'Aine haand.
Bie de Ieste
Godenschemer
Sturf Tyr deur
De helhond Garmir.
Dingsdag w'ordt nog
Noar hom nuimd.
Dunderdag noar
Donar ook.

6.

Loki was de
God van 't kwoade.
Aan de kette
Legd deur d'Oazen,
Om zien streken
En zien kwoad.
Boven hom hong
Doar 'n slaange
Dei 's vergif vol
Op zien heufd.
Balder was de

Lentegod.
Zien pelaais was
Breidablik.
Hödur, Balders
Blinde bruier
God van nacht
En duusternis
Mouk 'n èn
Aan Balders leven
Deur zien speer
In blinnen slingerd
En deur Loki
-t Was gain touvaal-
Richt op Weda's
Laifste zeun.
Bliede Nanna,
Balders eegoa
Sturf dou zulf ook
Van verdraait.
Balder wör
Op 't schip Hringhörni
Op zien doodsber
Stöt in zee
En op 't woater
Dou verbraand.

Wall Wodans
jongste zeun,
Nam veur Balders
Dood dou wroak.

7.

Wat wait ie nog meer?
God van rechtsproak
Was Foresti.
Glitnir haitte
Zien pelaaïs,
Gna was Frigga
Heur bodinske;
Gong veur heur
Hail wereld rond.
Hermode was
Wodans bode.
Gong op Sleipnir
Zulfs noar Hella
Om Balder weer
Vot te hoalen
Oet dat kold
En duuster oord.
Dat verdraitte

Thok - 't was Loki -
Dei zokzulf
Verannerd haar
In dei kwoade
Teuverheks.
Zai holt Balder
Vaast in Utgard
Deur heur staarke
Teuverkunst.
Saga was
Godin van mythen
Dei men overal
Vertelt.
Uller was
De wintergod.
God van wieshaid
Dat was Bragi,
Ook van dichtkunst,
Zang, meziek,
En Iduna
Jeugdgodin.
Heimdaller,
Ook Weda's zeun,
oakte over Hemelbrogge.

Zien pelaais was
Himinbiorg.
't Gras dat konne
Gruien heuren.
Hai bluis ook
Op Giallarhoorn
Dat hail Midgard
't Heuren kon.

8.

Wat wait ie nog meer?
Hoog in locht
Goan de Walküren
Mit in störmgods
Wilde jacht.
As dei oetree
Op zien schimmel
Sleipnir zien
Achtvouteg ros,
Walküren dat
Wazzen juvvers
Ait as witte
Zwoanen kled;
Dei in het
Walhalla hoezen

Woar ook Wodan
Thoeskomst het.

9.

Wat wait ie nog meer?
In het dwaarghaim
Wonen dwaargen.
Dei worn ook
Wel gnomen nuimd.
Wonen doun z'in
't Bos in holen
Mit 'n hoge
Puntmuts op
En 'n laange
Board op kin.
En ze binnen
Aaltied bezeg
En heur wieshaid
Is slim groot. . .
No zeg ik nait meer!

8

WIDAR DE ZWIEGGOD

1.

Widar was de
Zeun van Wodan
En van Grid ook,
De reuzin.
God van stilte
En het zwiegen
Woonde wied
De bozzin in
Dei doar stoan
Rondom Landvid'
Widars woonhoes
En pelaais.

2.

Widar hoatte
Ale drokte.
Godenfeest
Of drinkgelag
In de zoalen
Van het Asgard
Bleef e vot
As't even kon.

3.

Zwaarven deur
De grote bozzan
Om zien hoes tou
Dee e 't laifst,
Woar de wind soest
In de bloaren
Van de hoge
Bomen ait.

4.

't Woordeloze
Laid van boven,
As aal 't aandere
Verstomt
Dee zien oren
't Mainst bekoren
Omdadde
De zin verstaait.

5.

Hai was lang nait
Oppervlakkeg.
Eernst van 't leven
En het lot

Haar al vroug
Het wezen taikend
Van Widar
De stiltegod.

6.

Widar dei gait
Ook nait onder
Bie de grote
Wereldbraand.
Mit de Oazen
Dee e strieden
Veur de licht- en
Levenskaant.
Open trapde
Wraide moele
Van de staarke
Wereldwolf
Braak de braide
Bek hom open
Om Wodan zien
Dood te wreken
Omdat dei
Zien voader was.

7.

Onverwuiſtboar
Is zien wezen
En zien oard
En levenskracht.
God izze
Van d'elementen
Van de oerkracht
Van netuur
Tot in 't lutjeſt
Van atomen
En van 't licht
En woater, vuur.

8.

Doarom gaide
Nooit verloren
Aaltied zel
Widar beſtoan
Bie gain wereldbraand
Ooit ſtaarven
Of in ſtried
Verloren goan.

9.

God van stilte
En het zuwiegen
Woonde wied
De bozzen in
In het roezen
Van de bloaren
Zit zien daipste
Wezen in.

9

ULLER DE WINTERGOD

1.

Hoog in Asgard
De wintergod Uller
In Ydalir woonde
Zien börg van kristal,
Mit gloazen zoelen
In hoge hal,
Mit golden steerns
Aan 't blaauwe verwulf,
Mit sneiblaanke klaiden
Op iesvlour van zoal
En blinkende spaigels
Aan wanden en muren
Doar Alvoaders oge
Zokzulf in verblindt.

2.

In 't veurjoar is Balder 't
Dei Midgard regaaiert.
In veurzumner Freya
In bloumen bezied.
In hondsdoagen Donar
De voader van Uller

Mit bliksem en dunder.
In volzummer Sif
Zien blondlokkege mouder
Godin van het koren
In goldgele stoat
En riep reur de oogst.

3.

En den komt Frigg weer
Mit woalen van dook
Dei Midgard bedekken
Dat 't oge van Wodan
Gain eerde meer zugt.
De oogst is den bürgen
Van Midgards velden
Allèn leste schove
Veur Alvoaders riepeerd
Achtpotege Sleipnir
Staait nog op 't veld.

4,

In 't körtst van de doagen
Den is het zd wied
Dat Uller regaaiert
In kringloop van tied

Mit kolle winden
Verjagt e de dook
Dei Frigg aal weefde
Op 't spinnewail;
Hai moakt den open
De zeuven hemels
Tot hoog in Asgard
De steerns fonkeln
As blaauwe saffieren
Aan 't firmament.
Haard moakt e de eerde
Van Midgards akkers.
Mit iezege winden
Bevrust e de stromen
De beken en sloten
Aal spaigelglad moakt e
De poulen en meren
De machtege Vorst.

5.

Den flitst as de weerlicht
Mit scheuvels aan vouten
Over vlouren van ies
Op Midgards stromen
De Wintergod.

Oet dichte doken
Dei Frigg no weer weeft
Moakt e de vlokken
Van witte kristallen
Dei dwarreln omdele
Op hoezen en veld,
Tot ligt over Midgard
Het helwitte hènklaid *
Van zuvere snei.

6,

Smids komt e mit störmwind
Dat dwirrelt de sneijacht
En moakt hoge dunen
Van 't stoevende snei.

7.

In winterse doodssloap
Ligt sneiwitte Gerda
De edele jonkvraauw
Van Midgards toenen
In slumer van schiendood
In heur kiste van glas.

* Hènklaid= doodsklaid.

8.

De wieze gnomen
Heur trouwe dwaargen
Dei ze verzörgde
In zummerse doagen
Betreuren heur liggen
In slumer van dood.

9.

Moar den komt Skirnir
De bode van Freyer.
De edele lichtprins
Zel de reuzen bedwingen
Van ies en van kolle,
De wraide knechten
Van Wintergod Uller!
Ook zien macht gait vebie!
En Balder komt weer
In de kringloop van tied!

10

RAGNARÖK

1.

Fialar kraait
Haimdaller blast
Op Giallarhoorn
Dat 't wied hèn klinkt
Over Asgard, over Midgard .
Ze verkundegen
De wereldbraand.

2.

Nagelfar komt.
Loki is lös.
Fenris hoelt.
d'Oaz en komen
In Asgard
Aaltemoal veur
De leste stried,
De Woanen, de Alven,
De Nixen, de Nikkers,
Walküren en feeën,
Gainain blift
In hoes.
Midgard dreunt.

Thor slingert
Miolnir
Keer op keer;
Iederbod rakt e
'n Reus of reuzin
Tou dode.
Reuzen komen aalmoal
In dichte drommen
Oet reuzenhaim.
jormungundur
Zok kronkelt.
Wild vlogt zee
Over Midgard.
Stromen breken
Oet heur walen.
Störmen gieren
Over Midgard.
Bomen soezen
Deur de locht,
De goden strieden
Om heur leven
Om Asgards
Om Midgards
Bestoan.

Rotsen breken.
Mit rook en vuur
En vlammen
Is 't hailaal no
Overdekt.
Grond schudt
En golft.
Vuur vlogt oet
Utgard omhoog.
Doar komt ook
Hella mit
Doezend trawanten
Oet oafgrond,
'n Leger van droaken.
Schrikkelke monsters;
Oet open moelen
Speien ze vuur.
Dunder rolt
Aal zunder èn
Bliksemstroalen
Flitsen omdeel
En omhoog.
De Oazen, de goden,
Strieden haildag;

Gain èn krigt
De slag.
Bloud stroomt
In Midgard;
In vuur en dammen
Van aigen
Ongerechteghaid
Gait wereld
No onder.
Mit Wodan
Stridt Fenris
Hail dag.
Gain steern
Gain zunne
Krigt eerd'
No te zain.
Het noodlot
Is komen.
Drei doage
Wuidt de stried.
Gaauw is no
Alles vebie.
De Nornen knippen
En knippen

De droaden
Van aal het bestoan.
Bifröst stört in.
Asgard vaalt
Op Midgard,
In Utgard den baaide.
Fenris verslindt Wodan.
Widar nemt wroak.
Aaske wordt wereldesk.
De stried is vebie.

Oafgrond is allèn
Mit Nevelhaim
En Muspelhaim.
Surtur woakt
Mit 't vlammand sweerd.

'n Nele scheppen
Zel komen.
'n Neie levensboom.
'n Nei begun
Mit neie goden,
Miolnir krigt Modi
Balder komt weer
En Widar ook !!!

OVERLEVERNS

1

WAARKGAISTEN

As midden in de nacht
De klokke twaalm slagt
En op de boerderij
Het volk aal slept en 't vij,
Twijduusternis
Om ploatse is,
En wind zoest zaacht
In bloaren van de bomen
In daipe naacht,
Moar aans de stilte is volkomen,
As 't moanlicht, geel
Vaalt deur de roeten over deel
Den heurj' in duustern
'n Zaachte fluustern
En oet hörns en houken
Van deel en stad
Komen waarkgaisten
No overaal!
Wezens dei haistern
Zok aan 't waarken aalt begaistern
Zo, in blinnen
Omdat ze nait aans kennen.
Waarken oet ale macht

Dat is heur kracht,
Vol lever en waarkgierighaid.
Overdag zai je ze nait
Drei nacht nait waarken is
Heur doodvonnis.
's Nachts is 't moar even duur,
Of 't waarken gait mit vuur,
Mou je de kaarnmeulen heuren,
't Stampen klinkt deur ale deuren.
Op stale gait 't van strip strap strol
Is de emmer nog nait vol?
Op deel heur ie het dörsblok goan
Aal, zunder even stil te stoan.
Gounent binnen aan het schonen
Van de peerdebonen.
Gounent binn' op 't golf aan 't rieten
Om de schoven te versmieten
Woar de korenzakken stoan
Heur ie aal de waaier goan.
Gounent binnen holt aan 't kappen
Aandern aan het zakken lappen.
Gounent pakken stro aan 't droagen
Op 'n grote boerenwoagen.
Aandern heur ie op de trappen

Van de korenbeune stappen,
Woar ze hoaver oet de zakken
Störten in de grote vakken.
Dat ze 't radde koolzoad zeven
Heur ie tiedels ook nog even.
Gounent dei 'n bezzem hebben
Vegen vot de spinnewebben
Op de hoanebalken, van het dak
Woar ze lopen mit gemak.
Aandern vegen dele schoon
Vergees, aal zunder loon,
Omdat 't waarkgaisten binnen
Dei nait aans kennen.
A'j 't nait leuven en nait waiten
Ken je 't's mörns zain aan peerden:
Ze moaken as z' op stale stoanen
peerdevlechten in de moanen
Dei hebben den hail nacht wat doan.
Ook loaten ze schuurdeuren openstaan
Moar steurt 'n menske heur
Den goan ze der vandeur
Gainaine mag heur zain, zo is heur wil
Den blieven ze van 't waark en ligt dat stil
Ze komen nooit weerom

Heur steuren dat is dom.
Dit is ais woar gebeur,
Ik heb 't van heuren zeggen heurd
Bie 'n haile laaie boer
Dei zok 't nait drok mouk en nait stoer.
Waarkgaisten hebben 't waark aal doan
Zien wief het 't zain, het achter deure stoan
Was zo dom in handen te klappen.
Dat mos dei laaie boer berappen.
Waarkgaisten kwammen nooit weerom.
Boer ston veur 't waark allèn jandom.
En het mit piene in zien lief
Dreimoal vervlōkt zien domme wief,
Van aarmou gong e dou failliet
Net tegen 't joartal en de tied
Van zien AOW-pensioun
Doar mouten ze 't no aal van doun.

2

STAD VAN TORUM 1507

Woar de wagen* van de Dollert
Spuilen over 't uterdiek
En de kwelder gruit,
En de zulte bluit
Op het vruchtboar sliet
Lag veul joaren leden
't Rieke Raaiderslaand
Mit zien lougen en zien steden
Aan de zee zien kaant.
En in 't noorden
Aan de boorden
Van de Raaiders Ee
Lag de rieke stad van Torum
Mit zien hoaven en zien forum
Wied vernuimd op laand en zee.
Torum mit zien kaark en toren
Mit veul hoezen al van stain,
Groot en machtig om te zain
Was 'n gunstig lot beschoren!
Trotse schepen handel deden
Wiedweg, mit weer aander steden
En van boeren was zien maart

* Wagen = golven.

Elke maartdag haildal swaart.
't Sloagen van 'n aigen munt
Haar de stad zokzulf ook gund
En de olle stadskronieken
Loaten lezers no nog blieken,
En as zuvre woarhaid leuven:
Torum haar goldsmeden zeuven!
Juvvers deden borst behangen
Mit zoks grote golden spangen,
En van monneken en nonnen
Der ook wel drei kloosters stonnen
En de machtege heufdelingen
Houlen in de stad heur dingen.
Riekdom gruide onderhaand
In het haile Raaidierlaand.
Weelde en hebzucht nammen dou
In de stad van Torum tou
Hoogmoud en lichtzinnighaid
Wonnen van verstaand 't plaait
Heufdelingen gongen vechten
Onder nander om heur rechten
En vergatten tou te kieken
Op de zielen en de dieken
En om plannen oet te waarken
Zwakke dieken te verstaarken.

Dou binnen hoge vlouden komen.
Om de stad te overstromen
Dat, van Torums roum en glorie
Bleef allenneg de memorie.

Viskers dei op Dollertzee
Visken op 't ol Torumstee
Wil 't asmids wei ais gebeuren
Dat ze klokken luden heuren
Van de stad doar onder woater.
En 't verhoal wil dat, veul loater
As de goie tied ter is,
In loop van geschiedenis,
Torum op het olle stee
Komt weer boven zolte zee
As 'n neie jonge stad
Mit zien hoaven aan het wad.

GEDICHTEN

1

DE DREUMER

Zien rog, hoast slicht
Moar toch
Wat hoger nog
Veur het gezicht,
Rekt zok en geert
Van heert tot heert,
Zo wied 'e ken
Het hammerk in.
'n Daipe kolk
Dreumt aan zien zied,
'n Stille tolk
Van breuk en kreuk
Van vrouger tied.
As 's mörgens vroug
De zwoare ploug
Hom wondt en mit
Zien iezers in
Zien zieden snit
Ligt e en dreumt
Dat Dollert
Zunder holdert

Hom weer
Net as aleer
Omzeumt* .

* Omzeumt = bespringt

2

DE SLOAPER

Zien gruine rog
Ligt aaltied nog
In 't groot verbaand
Van 't polderlaand.

In stee
Van zee:
De vloud
Van 't koren
Aan zien vout
Dei roest in Ee*
Hetzulfde laid
Dat ook de zee
Zong ait
En dee
Zien oren
Goud.

In rog
Het gat
Van 't polderpad,
Allenneg dicht
Op 't 'woater hoog'-bericht

* Ee= klanknoabootsend maind.

Ligt e in gedachten
Moar te wachten,
Of de woaker brekt
En de zee hom wekt.

3

DE WOAKER

As de maaiwe,
Hoog in locht,
Over 't uterdiek
Hèn vlogt,
Om midzummer,
As gain zee
Is te heuren
Op dit stee,
Doar allèn
't Gehaaimenis
Van 'n daipe
Stilte is . . .

Staaît de woaker!

Braaid van rog
En vast van vout?
En zo hoog as 't
Immer mout?
Staark as aine
Dei nait wiekt,
En dei in gain
Stried bezwiekt,

Om het groot
Oldamsterlaand
Aan de zolte
Zee zien kaant. . .
Staaït de woaker?
As Noordwester 's
Störnïkracht
't Woater hoog in
Dollert jagtg
En de graauwe,
Wilde vlood
Over 't Uterdiek
Hèn woudt,
En de golfslag
Hoger, domt
Over kop van
Diek hen komt. . .
Staaït de woaker?
As bie ontied
En bie nacht,
't Diekvolk holt
Hierzoot de wacht
Baang dat Dollert
Onbetoombd

Loug en polders
Overstroomt,
No d'orkoan zo
Boest en dut
Dat in 't loug de
Noodklok Iudt. . .
Staait de woaker ?

LAI DEN

1

AAILAANDLAID (vrij oet 't Oostfrais)

Woar schoemkopte wagen breken op het strand,
Woar duunrozen bluien in het blonde zaand,
Woar de maaiwen kieten, kel in störmgebroes,
Doar bin ik geboren, doar heb ik mien thoes.
't Broezen van de wagen was mien waigelaid.
In de blonde dunen zat 'k as kind al ait
Doar gruide ook mien longern noar de wiede zee
Om doarop te swaalken noar 'n verre ree.
Wel het mie het leven aal mien wille doan.
't Het mie 'n hail bult geven en mien haart voldoan.
't Is no aal vergangen, wat mie laidd' en dreef
'k Heb 't geluk wel vonnen, moar mien wenst dei bleef.
Wenst al noar mien woonstee en mien lutj' aailaand
Woar duunrozen bluien in het blonde zaand.
Woar de maaiwen kieten, kel in störmgebroes
Woar ik bin geboren, woar ik heb mien thoes.

WADLAANDLAID
(vrij oet 't Oostfrais)

Woar schoenikopte wagen breken op het sliet
En de korenkaampen golven achterdiek
Woar de maaiwen krietten, kel in störmgebroes
Doar bin ik geboren, doar heb ik mien thoos.
't Broezen van de wagen was mien waigelaide
Op de höge zeediek zat 'k as kind al ait.
Doar gruid' ook mien longern noar de wiede zee
Om doarop te swaalken, noar 'n verre ree.
Wei het mie het leven aaj mien wille doan
't Het mie 'n hail bult geven en mien haart voldoan;
't Is no aal vergangen wat mie laidd' en dreef
'k Heb 't geluk wei vonnen, moar mien wenst dei bleef
Wenst al noar mien wiede waddenlaand aan diek,
Woar schoenikopte wagen breken op het sliet
Woar de maaiwen krietten kel in störmgebroes
Woar ik bin geboren, woar ik heb mien thoos.

't LESTE GEDICHT

't IS AAL ZEGD

't Is aal zegd no

Wa'k te zeggen haar.

Van binnen is mien leegte

In evenwicht

En zwigt.

De wolken dei langs d'hemel goan

Bin wit en zundeurlicht.

En woar de roemten openstoan

Zai'k 't daipe pure

Blaauw azuur

Van ale aaiweghaid,

Dat aaltied in zikzulf beweegt, bestaait,

Woar 'k ook miezulf in bürgen wait

Zo zingt mien leste laid,

No gaauw mien ik apaart

Slut van zien tied de deur!

COLOFON

De bejaarde Oldambster dichter, wiens eerdere bundels "Störm en stilte", "Miemern in twijduustern" en "Oogst van mien aner laand" hoog gewaardeerd werden, greep de strenge winter van begin 1979 aan voor het componeren van deze uitvoerige bundel, voor het grootste deel nieuw werk. Binnenwerks gedrukt op 90 grams houtvrij romandruk, opdikking 0,22, en qua omslag op 250 grams Granada, werden 400 exemplaren opgelegd. Als verluchting van het omslag leek ons een detail van een oude tekening van E. W. Cooke de dynamiek der motieven van deze bundel passend uit te drukken.